

MÅL FOR FORANDRING

Undervisning om FNs Verdensmål

FORMÅL

Formålet med Mål for Forandring er, at elever i 5. og 6.klasse, med deres egne ord, kan fortælle om Verdensmålene for bæredygtig udvikling, og at de kan forklare hvorfor målene er vigtige. Formålet er tillige, at eleverne oplever, at de selv spiller en rolle i at være med til at forandre verden via små og store handlinger.

Om end forløbets primære mål er at skabe større kendskab til Verdensmålene blandt lærere og elever via anvendelse af teknologi i undervisningen, så dækker projektet også følgende:

- Eleverne oplever FN's Verdensmål i en form, der er tidssvarende og relevant for dem.
- Eleverne bliver motiveret til at tænke medansvar for verden.
- Eleverne samarbejder i og udenfor klasserummet og anvender hinandens ressourcer i en kreativ proces.
- Eleverne reflekterer over hinandens produkter via evalueringen og afstemningen.
- Eleverne oplever, at de har en stemme, og at de bliver hørt, når de er med til at skabe forandring i deres lokalsamfund.

FÆLLES MÅL

Projektet er tænkt som et alment dannende undervisningsforløb. Det dækker følgende elementer fra Fælles Mål:

- Dansk/Læsning/Eleven kan læse og forholde sig til tekster i faglige og offentlige sammenhænge
- Dansk/Fremstilling/Eleven kan udtrykke sig i skrift, tale, lyd og billede i formelle situationer
- Dansk/Kommunikation/Eleven kan kommunikere med bevidsthed om sprogets funktion i overskuelige formelle og sociale situationer
- Det tværgående tema Innovation og entreprenørskab med fokus på elevernes kompetence til at udvikle og handle.
- Det tværgående tema It og mediers fire positioner:
  - a) Eleven som kritisk undersøger.
  - b) Eleven som analyserende modtager.
  - c) Eleven som målrettet og kreativ producent.
  - d) Eleven som ansvarlig deltager.

FORLØB

Mål for Forandring er tænkt som et tretrinnsforløb, hvor eleverne først arbejder med teksterne på webstedet, efterfulgt af et orienteringsløb i deres lokalområde, og til sidst arbejder de med deres eget forandringsprojekt.

Nedenfor finder du forslag, som tilgodeser både når du har afsat få og flere lektioner til projektet. Her finder du også et eksempel på et forandringsprojekt, hvor de enkelte opgaver kan uddelegeres til eleverne.

Hæng målene op i klasseværelset, så de er synlige mens klassen arbejder med dem.

MÅL FOR FORANDRING

Undervisning om FNs Verdensmål

HVIS DU HAR LIDT TID (1-3 LEKTIONER)

1. lektion. Indled lektionen med filmen: Gør Verdensmålene til virkelighed, varighed 5:15 min. Eleverne skal læse om Verdensmålene på webstedet Mål for Forandring. Inddel eventuelt eleverne i grupper, hvor hver gruppe vælger et af de fem temaer. Grupperne kan eventuelt anvende Cooperative Learning-teknikken *Rollelæsning* (se bilag).

Efter læsningen kan eleverne anvende forskellige Cooperative Learning-teknikker for at dele viden med hinanden. Det kan fx være *Par på tid* eller *Quiz og byt*.

2. lektion. Arbejd videre med webstedet.

3. lektion. Forandringsprojekt og evaluering.

HVIS DU HAR MERE TID (3+ LEKTIONER)

Lektion om udfordringer. Indled med at spørge eleverne: Hvilke udfordringer står vi overfor lige nu? Bed dem om at gå sammen to og to og identificere udfordringer. Først i lokalområdet, så i Danmark og dernæst i verden. Få eksempler fra nogle af eleverne og hæng dem op på væggen.

Med bevægelse: Alternativt kan læreren inden lektionen have hængt eksempler på udfordringer op rundt omkring i klassen (fattigdom, sult, uddannelse, sundhed, alternativ energi, diversitet, klima). Dernæst skal eleverne stille sig ved de eksempler, som de vil prioritere.

Anvend listen over aktuelle udfordringer i bilaget og bed eleverne individuelt om at markere de fem, som de synes er de mest alvorlige. Dernæst kan eleverne gå sammen to og to – og dernæst fire og fire. Til sidst har klassen en fælles liste med de fem vigtigste udfordringer.

Til sidst får hver elev et bilag med de 17 Verdensmål. Nu kan eleverne finde de mål, som passer med de udfordringer, som klassen har valgt. Måske tænker klassen det samme som verdens ledere?

Lektion om forbudte ord. De forbudte ord er en leg, hvor eleverne træner faglige ord og begreber, som bliver anvendt i forbindelse med Verdensmålene. Aktiviteten går ud på, at eleven skal beskrive et bestemt ord eller begreb uden at bruge de ord, som man plejer at bruge, når man skal forklare ordet. Øvelsen styrker elevernes ordforråd og gør dem klogere på Verdensmålene (find ordkort i bilag).

1.del. Lær ordene at kende (15 min.). Del eleverne ind i par. Hver elev får et kort. Eleven forklarer begrebet til sin partner, idet de "forbudte ord" bliver anvendt. Byt kort med den næste gruppe, og fortsæt til alle kort har været igennem hele klassen. Brug tid på at tale med eleverne om de sværeste ord.

2.del. Gæt ordet (10 min.). Lærerne har alle kortene. Træk et kort og anvend udvalgte støtteord, og så skal eleverne gætte hvilket ord eller begreb det handler om.

3.del Forbudte ord (15-20 min.). Eleverne sidder stadig i par, og hver elev får et kort. Nu skal eleven forklare begrebet til sin makker uden at bruge de "forbudte ord" på kortet. Makkerparret skriver sin korte og præcise forklaring ned. Den skal vare cirka 15 sekunder at læse højt (eventuelt kan I beslutte, at hvert par får et point, fra de andre par, hvis de kan gætte deres forklaring). Hvert par læser nu sin forklaring op, og de andre par skriver et bud på et svar ned *uden at sige det højt*. Når alle par har læst højt, får de facit (og point).

MÅL FOR FORANDRING

Undervisning om FNs Verdensmål

Lektion om innovation. I denne lektion skal eleverne finde på deres helt eget forandringsprojekt. En måde til at få gang i elevernes visioner efter arbejdet med webstedet er følgende øvelse.

1.del. Visualisering. Sæt eventuelt noget afslappende musik på i klassen (klassisk, instrumentalt). Bed eleverne om at sætte sig godt tilrette med lukkede øjne eller eventuelt et bind for øjnene for at lukke al lys ude. Bed dem dernæst om at tænke på et sted, som de kender godt (en strand, en vej, en bygning, et begreb som skal ændres, en park, en skov i lokalområdet). Nu skal de forestille sig, hvordan de synes, at dette sted kan komme til at se ud i fremtiden. Hvilken rolle spiller eleverne selv i den forbindelse? Eleverne skal føle ejerskab og ansvar overfor stedet. Tal til eleverne med dæmpet stemme og led dem hen på deres udvalgte sted i fantasien. Derefter tegner eleverne deres refleksioner om stedet. Eleverne reflekterer ligeledes over, hvad der har haft indflydelse på deres tegning. De finder hver især tre ord, som kan forbindes med deres "fremtidssted". De noterer herefter hvilke handlinger, de kan udføre nu eller i fremtiden og som kan føre til at deres "fremtidssted" bliver en realitet.

2. del. To og to. Eleverne går sammen i par og viser hinanden deres tegninger til deres makker. Så diskuterer de forskelle og ligheder på tegningerne. De taler også om de handlinger, som de kan udføre nu eller i fremtiden for at deres vision kan blive til en realitet.

3. del. På klassen. Eleverne udveksler og taler om deres visioner med deres klassekammerater. De viser tegningerne til hinanden og finder ud af, om der er ligheder for alle stederne. Hvis der er, hvad er de så? Er der udfordringer i at få visionen til at blive til virkelighed? Hvordan kan de løses? Eleverne diskuterer de udfordringer, muligheder og nødvendige handlinger, som skal til for at opnå det ønskede. Hvilke realistiske forandringer skal der til, for at deres fælles vision kan blive til virkelighed?

Evaluerende lektion med Kahoot. Tag en afsluttende evaluerende diskussion med eleverne om Verdensmålene. Hvad har de lært? Har de ændret holdning på nogen områder efter at have arbejdet med Verdensmålene. Du kan eventuelt gentage øvelsen fra første lektion, hvor eleverne skal stille sig ved det mål eller tema, som de synes er vigtigst. Er der nogen som har flyttet sig? Hvad hvis eleverne selv skulle bestemme, er der så nogle mål som er blevet overset?

Afslut forløbet med en Kahoot, hvor eleverne konkurrerer hyggeligt med hinanden om at vide mest om Verdensmålene. På Kahoot kan du finde flere quizzer om Verdensmålene. Denne er rettet mod en 6.klasse og har 17 spørgsmål <https://play.kahoot.it/#/k/c27622a9-2fc3-45b7-ac99-2ae89a4f6bb7>. I denne Kahoot er der 8 spørgsmål, hvor man skal gætte "hvilket mål" <https://play.kahoot.it/#/k/6e60394d-b983-4017-af91-5400aa6aec89>. Denne Kahoot har 20 spørgsmål <https://play.kahoot.it/#/k/d503a661-4f6b-4531-8578-c1cc5fd0d3f2>, og denne har 12 spørgsmål <https://play.kahoot.it/#/k/f98c75b6-8072-4fb2-98e8-2af7bbe4b5bb>.

Differentiering

I bilaget finder du den engelske tekst fra Smølfe-filmen fra Smølfe-webstedet, som eleverne besøger på 2. En fremtid for alle via <http://maalforforandring.dk/>. Bed eventuelt en dygtig elev om at oversætte teksten for klassen, inden kammeraterne ser filmen (som er uden danske undertekster).

Denne norske film er en fin forklaring på Verdensmålene. Måske kræver den lidt tålmodig at forstå, da sproget er norsk. *Hva er bærekraftig utvikling?* Norsk film udgivet af FN-sambandet Norge i 2015, varighed 3:40 min. <https://www.youtube.com/watch?v=8WrMCdnSnqc>

MÅL FOR FORANDRING

Undervisning om FNs Verdensmål

SIDSTE LEKTION

Når eleverne har deltaget i orienteringsløbet og udført et forandringsprojekt, så er der flere mulige veje. I den bedste af alle verdener ville eleverne følge op på deres forandringsprojekt. De har indsamlet data og dokumentation. Det skal analyseres, og de skal drage konklusioner af det. Måske skal de debattere, hvordan folk kan blive motiveret til at ændre adfærd. Måske skal de tale om mulig forebyggelse. Hvordan kan handlingerne gøres anderledes? Opfølgning på forandringsprojektet kan fortsætte med, at eleverne spreder deres viden til resten af lokalsamfundet via plakater, foldere og læserbreve. Det kan også være en kontakt til en lokalpolitiker eller anden person med indflydelse på deres forandringsprojekt – der er jo lokalvalg i 2017. Målet er naturligvis, at eleverne får produceret en permanent løsning på det valgte forandringsprojekt.

FORANDRINGSPROJEKT

Klassen vælger deres eget forandringsprojekt.

Her er et eksempel på et forandringsprojekt, og hvordan du som underviser kan organisere det:

I denne øvelse organiserer eleverne et oprydningssprojekt i deres lokalområde fx i samarbejde med kommunen. Eleverne/skolen kan evt. efterfølgende adoptere området og gennem kampagner informere det lokale samfund om marint affald og om hvordan, man kan holde området rent.

Forinden oprydningen tager klassen en samtale om den kyststrækning, hvor de skal hen:

1. Hvad kan du lide at gøre på denne strand? Hvad gør andre som regel der?
2. Har du tænkt på de dyr og planter, som bor på denne strand?
3. Er der affald på stedet? Hvorfor? Hvilke problemer giver det på stranden?
4. Har du prøvet at være med til at rydde op et sted?

Eleverne skal også overveje:

1. Skal hele skolen eller naboskoler inddrages i projektet?
2. Kontakt til kommunen eller strandfoged. Måske kan de hjælpe med affaldsindsamling efter oprydningen. Der skal være styr på, at strandens affald bliver afhentet efter jeres oprydning.
3. Forplejning i forbindelse med oprydning.
4. Samarbejde med lokale interesseorganisationer, som måske har erfaring med oprydning.
5. Kontakt til lokale medier for at promovere oprydningen og måske tiltrække deltagere udefra.

Inddel eleverne i grupper, og del stranden op i fx 250 meter stykker. Marker disse stykker tydeligt, inden eleverne ankommer.

Der er forskellige roller at indtage i grupperne: indsamle affald, registrere data, stable kasser/poser.

Tilbage i klassen kan eleverne analysere deres data og drage konklusioner. Fx reflektere over, hvordan folks adfærd og handlinger har bidraget til det affald, som de har indsamlet. De skal også tænke over, hvordan det kunne være forebygget i første omgang. Hvad kunne fx have været anderledes? Genanvendelse, korrekt bortskaffelse, reduceret forbrug osv.

MÅL FOR FORANDRING

Undervisning om FNs Verdensmål

Aktiviteten kan fortsætte med, at eleverne producerer plakater, foldere, læserbreve og andet som er med til at gøre andre borgere bevidste om forureningen. Kontakt til lokale politikere kan eventuelt sætte gang i en permanent løsning.

Huskeliste

1. Tøj efter vejret – varmt tøj, vind- og vandafvisende jakke og bukser.
2. Fornuftigt fodtøj.
3. Lange bukser.
4. Vanddunke/madpakker.
5. Solcreme.
6. Papir og blyant, pc, tablet, kamera/mobil.
7. Handsker.
8. Store affaldssække.

Eksemplet stammer fra *Know Feel Act! to Stop Marine Litter*, et Marlisco undervisningsprojekt, MIO-ECSDE, 2014
<http://www.marlisco.eu/education.en.html>

WEBSTEDETS OPBYGNING

Webstedet <http://målforforandring.dk/> skal bidrage til, at eleverne får indsigt i Verdensmålene. De mange cases på <http://målforforandring.dk/> skal få eleverne til at reflektere over verdens tilstand, og deres egen rolle i forhold til at forandre verden.

Hvert af de 17 Verdensmål bliver præsenteret i et klart og børnevenligt sprog. Derudover er målene blevet sat sammen i temaer, som viser, hvor tæt de er forbundet med hinanden. Hvert af målene er forbundet på kryds og tværs, og ingen af dem kan ses som isolerede fra de øvrige mål.

Der er fem temaer på fem sider.

1. Vi har penge nok.
2. En fremtid for alle.
3. Sund planet.
4. Sunde kroppe.
5. Stram op!

På hver side er der en kort introducerende tekst til temaet. Nederst på hver side finder eleverne tre bokse. Her kan de klikke sig længere ind i temaet. Her finder de et globalt eksempel, et lokalt eksempel og inspiration til hvordan børn kan være med til at forandre verden.

Links til 1. Vi har penge nok

I dag begynder vi at trække over på klodens ressourcer, WWF 8.august 2016 <http://www.wwf.dk/?17340>

Vi skal reparere i stedet for at smide væk, Organic Today 13.januar 2017 <http://www.organictoday.dk/vi-skal-reparere-i-stedet-for-at-smide-væk/>

Hvad er cirkulær økonomi? 16.marts 2012. Artikel på Cradlepeople, http://www.cradlepeople.dk/hvad-er-cirkulaer-okonomi/#.WMZiPm_hC70

MÅL FOR FORANDRING

Undervisning om FNs Verdensmål

Fremtidens virksomheder er bæredygtige, Artikel på Verdens Bedste Nyheder 20.oktober 2016.

<https://verdensbedstenyheder.dk/nyheder/analyse-fremtidens-virksomheder-baeredygtige/>

Letbanen. Århus Letbanes websted. <http://www.letbanen.dk/>

Genbrug af dåser, Affald.dk rettet mod 5.-6.klasse <https://affald.dk/da/5-6/metal/artikler/477-genbrug-af-daser-5-6.html>

Se Hvordan Dåsen Genbruges, video varighed 3:37 min. <https://www.youtube.com/watch?v=HJ-Se8eQhzM>

Dåserydderen er et undervisningsmateriale fra Dansk Retur System rettet mod elever i 2.-4.klasse, som indeholder forskellige spil om pant og genbrug af dåser og flasker. Du kan også finde en lærervejledning derinde.

<http://daaserydderen.dk/>

Links til 2. En fremtid for alle

Smølfeholdet står bag FNs Verdensmål. På webstedet: Small Smurfs Big Goals kan eleverne se en lille sjov film (engelsk tekst findes i bilag), deltage i en let quiz om målene og læse mere om alle målene:

<http://www.smallsmurfsbiggoals.com/>

Læs mere om UNICEFs arbejde med at få børn i skole hos UNICEF, Getting every child to school

<https://support.unicef.org/getting-every-child-school>

læs mere om børnearbejde her på UNICEFs tema om børnearbejde målrettet mellemtrinnet

<https://www.unicef.dk/boernskole/temaboernearbejde>

Verdens Bedste Nyheder er et uafhængigt medie for konstruktiv journalistik, som formidler fremskridt på verdens udfordringer med fokus på de fattigste lande <http://www.verdensbedstenyheder.dk>

Links til 3. Sund planet

Eleverne kan beregne deres simple økologiske fodaftryk her: <http://www.agentfootprint.dk/content/mig-og-mit-footprint>. Hvis eleverne er logget ind, kan de gemme deres data.

Læs flere detaljer om økologisk fodaftryk på Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energis websted:

http://www.folkecenter.dk/dk/dokumentation/oekologisk_fodaftryk/.

De følgende beregnere af økologiske fodaftryk lidt mere detaljerede. Prøv at beregne dit eget økologiske fodaftryk her

på den engelsksprogede beregner Earth Days quiz: <http://www.earthday.org/take-action/footprint-calculator/#ecofootprint> eller på den svenske, som er meget mere detaljeret her: <http://www.klimatkontot.se/> eller

en engelsksproget på WWF her: <http://footprint.wwf.org.uk/>.

The Ocean Clean-up – The Beginning, varighed 3:50 min. <https://www.youtube.com/watch?v=6lJaZ2g-21E>

Webstedet The Ocean Clean-up <https://www.theoceancleanup.com/>

Genbrugsvognen i Århus på Aarhus Kommunes websted:

https://www.aarhus.dk/sitecore/content/Subsites/affaldvarmeaarhus/Home/Om-AffaldVarme-Aarhus/Dialog-og-samarbejde/Genbrugsvognen.aspx?sc_lang=da

Danmarks Naturfredningsforenings årlige affaldsindsamlingen <http://www.affaldsindsamlingen.dk/>

Links til 4. Sunde kroppe

Clean Team Toilets Enterprise <https://www.cleanteamtoilets.com/>

Organisationen Stop Madspild <http://www.stopmadspild.dk/>

Rådet for socialt udsatte er talerør for udsatte i Danmark <http://www.udsatte.dk/kontakt/>

Links til 5. Stram op!

City Pack er en sammenslutning af de fem største byer i Danmark, som går forrest i smart-city-udviklingen

<http://citypack.dk/>

MÅL FOR FORANDRING

Undervisning om FNs Verdensmål

BILAG

TEKSTER TIL SMØLFEVIDEO

For the international day of happiness the UN and UNICEF have joined forces with the smurfs.

(Follow me) Nothing makes a smurf happier than seeing people help each other

And protect our planet (Wow wow wow wow! WooooW).

United Nations has a plan to accomplish this: The Sustainable Development Goals.

From getting all children into schools to keeping our land and oceans clean (wow),

And making sure everyone is healthy and has enough nutritious food to eat

(Whatever you do don't eat all your rations! I just ate all my rations!)

Our world is a big place and each and every one of us can make a difference.

Even a small smurf can help achieve big goals. What would you do to help? (aaaah)

Get ideas at smallsmurfsbiggoals.com. It takes a village so join the smurfs to help our world

(We are team Smurfs. We stick together). Changes is in your hands

(nailed it!)

MÅL FOR FORANDRING

Undervisning om FNs Verdensmål

AKTUELLE UDFORDRINGER

Fattigdom, Ulighed mellem lande, Sult, Sygdomme, Beskidt drikkevand, Mangel på toiletter, Dårlig uddannelse, Børn kan ikke komme i skole, Dårligt betalte jobs, Ikke nok jobs, Lav økonomisk vækst – landene kan ikke sørge for deres befolkningers behov, Ulighed mellem mænd og kvinder – får ikke ens muligheder, Krig og ustabilitet, Mangel på sikkerhed, Vold mellem mennesker, Korruption, Uretfærdighed, Ingen respekt for menneskerettigheder, Lande samarbejder ikke nok, Vi har ikke nok energi til at alle kan leve et komfortabelt liv, Svage infrastrukturer, Dårlig teknologi og kommunikation, Usikre byer, Byerne er ikke bæredygtige – de forbruger mere end verden kan producere, For meget ressourcspild, Ikke nok genbrug, Klimaændringer, Havene er forurenedede, Ødelagte natur-reservater, Begrænset adgang til teknologi og dyre mobiltelefoner og computere, Mangel på beskyttelse, Befolkningsvækst, Racisme, Samfund der bryder sammen.

MÅL FOR FORANDRING

Undervisning om FNs Verdensmål

LISTE OVER MULIGE FORANDRINGER

1. Opfind noget.
2. Forbedrer noget.
3. Få andre med på dine gode ideer.
4. Lær mere om Verdensmålene. Jo mere du ved om Verdensmålene, jo mere kan du fortælle til andre – og så er der større chance for, at vi opnår målene.
5. Brug tid i en organisation, som arbejder med at opnå et af Verdensmålene.
6. Send penge til en organisation, som arbejder med at opnå et eller flere af Verdensmålene.
7. Undgå madspild! Tag dine madrester med hjem. Sørg for kun at tilberede den mad, som du selv skal spise.
8. Start en kompostspand derhjemme. Det er genbrug af næringsstoffer.
9. Nedfrys frisk mad og madrester, hvis du ikke kan nå at spise det hele. Det sparer både mad og penge.
10. Køb "skæve" frugt og grøntsager. Meget frugt og grønt bliver smidt ud, fordi deres størrelse, form eller farve ikke er "rigtig".
11. Vær med til at sørge for at overskudsmad fra lokale butikker bliver doneret til steder, som kan bruge det. Fx væresteder for folk, som har det svært i livet.
12. Sørg for at leve sundt og have et godt liv. Spis balanceret og husk at bevæge dig nok.
13. Undgå sundhedsfarlige vaner så som at ryge eller at drikke for meget.
14. Sørg for at få vaccinationer.
15. Lær om hvordan du undgår sygdomme som fx hiv/aids, malaria og tuberkulose.
16. Bed politikerne om at skrive love, som giver lige adgang til sundhedssikring til alle.
17. Hjælp andre med lektier.
18. Vær med til at fremme en kultur, hvor man har det godt og fredeligt sammen uden vold.
19. Tal højt om, at kvinder får 10-30 % mindre i løn end mænd gør.
20. Vær opmærksom på sprog og adfærd, som diskriminerer piger og drenge.
21. Del positive historier om lighed mellem piger og drenge.
22. Tal om at vi skal acceptere alle piger og kvinder som de er. Piger og kvinder bliver nemlig holdt mere øje med i forhold til deres adfærd, holdninger, seksualitet og hvordan de i det hele taget opfører sig.
23. Spild ikke vand. Vær mere opmærksom på, hvordan du bruger vandet.
24. Tag korte brusebade. Karbade kræver meget mere vand end et kort brusebad.
25. Hvis I har opvaskemaskine, så hold op med at skylle tallerkenerne af først.
26. Tal om alle de, som mangler adgang til toiletter, så vi bryder tabuet. Alt for mange må forrette deres nødtørft udenfor, og det skaber alvorlig fare for sundheden.
27. Spar på elektriciteten ved at bruge en el-spaeskinne.
28. Sluk for lyset, når du ikke bruger det.
29. Spar på varmen.
30. Udskift gamle maskiner med nye, som er mere energi-effektive.
31. Tør hår og tøj i luften i stedet for at bruge en maskine.
32. Fyld vaskemaskinen helt op.
33. Din oplader bruger strøm, når du ikke oplader, hvis den stadig sidder i stikket.
34. Køb nye produkter fra firmaer, der bruger genbrugsmateriale og som behandler deres arbejdere ordentligt.
35. Tal højt om uretfærdigheder på arbejdspladser, når du hører om det.
36. Lær mere om arbejdspladser både i Danmark og i andre lande. Lær om, hvordan virksomhederne arbejder. Tal med dine venner om det.

MÅL FOR FORANDRING

Undervisning om FNs Verdensmål

37. Hvis du er glad for teknologi, så brug det til at fortælle om Verdensmålene. Lav en hackaton, en film, en ny virksomhed eller andet. Teknologi og opfindelser er vigtige for at opnå Verdensmålene.
38. Tal om alle former for forskelsbehandling i Danmark. Alle skal have de samme muligheder uanset deres køn, etnicitet, seksualitet, sociale baggrund, fysik osv.
39. Vær der for alle og hav forståelse for alle. Nogle af dine naboer er sikkert flygtninge eller indvandrere med en svær fortid.
40. Cykl, gå eller tag bussen. Spar på bilturene når I er flere som kan køre sammen.
41. Skovl sne med en skovl i stedet for en maskine, så får du motion samtidigt.
42. Brug tændstikker i stedet for lightere, som bruger brændstof og plastic.
43. Reducer dit forbrug, genbrug og genanvend.
44. Køb varer uden for meget emballage.
45. Køb kun bæredygtige fisk og skaldyr.
46. Køb lokale varer og undgå transport.
47. Køb smart ind, ved at planlægge måltider og bruge indkøbslister. Du undgår reklamens magt, og bliver ikke lokket til at købe mere ind, end du har brug for.
48. Undgå at forvarme ovnen, når du skal bage.
49. Stop med at bruge plasticposer. Medbring din egen mulepose og containere, der kan genbruges, når du køber ind.
50. Støt virksomheder og butikker, som arbejder med bæredygtighed. Det betyder, at de har ordentlige forhold for deres arbejdere, og at de ikke skader miljøet.
51. Vær bevidst om dit økologiske fodaftryk og flyt på det (mål dit økologiske fodaftryk regelmæssigt).
52. Spis mindre rødt kød og støt bedre landbrugsformer.
53. Anvend en vandflaske og en kaffekop, som kan genbruges.
54. Tag færre servietter, når du spiser gademad.
55. Køb genbrugstøj.
56. Giv det væk, som du ikke bruger. Genbrugsbutikker kan give dit let brugte tøj, bøger og møbler et nyt liv.
57. Tal om klimaændringer, så flere børn og unge kender til det.
58. Begræns dit affald. Gør en indsats for at reducere, hvor meget spild, du producerer. Genbrug og genanvend når du kan.
59. Brug ikke sugerør af plastic.
60. Meld dig som frivillig til at samle affald på strande. Tal om vigtigheden af at holde havet fri fra affald.
61. Køb ikke produkter, som er et resultat af handel med vilde og truede dyr.
62. Kræv at myndigheder i dit lokalområde sørger for, at du får muligheder for at slippe af med dine elektroniske apparater på en ordentlig måde. Elektronisk affald bliver handlet ulovligt og forurener miljøet.
63. Print mindre. Hvis der er noget online, som du skal huske, så skriv det ned i en notesbog eller endnu bedre: skriv ned digitalt, så du sparer på papiret.
64. Plant et træ.
65. Deltag i demokratiet i din skole eller i dit lokalsamfund.
66. Kend dine rettigheder.
67. Tal højt om rettigheder, så flere lærer dem at kende.
68. Anmeld online trolde, hvis du ser nogen, der er efter andre på Facebook eller andre online fora.
69. Del din viden om Verdensmålene med andre, så I kan finde på forandringer sammen.
70. Find partnere, som er lige så interesseret som dig i at opnå bæredygtig udvikling, reducere ulighed og klimaændringer.

MÅL FOR FORANDRING

Undervisning om FNs Verdensmål

COOPERATIVE LEARNING-TEKNIKKER

ROLLELÆSNING

Teknikken *Rollelæsning* indeholder fire roller: Oplæser, referent, overskriftmester, sammenhængsmester.

1. Oplæser læser første afsnit.
2. Referent giver et referat af det vigtigste indhold.
3. Overskriftmesteren finder en dækkende overskrift til afsnittet, som alle teammedlemmer skriver ned.
4. 4. Sammenhængsmesteren forklarer sammenhængen med det forudgående eller prøver at forudsige, hvad der følger.
5. 5. Rollerne roterer med uret og næste afsnit læses osv.

QUIZ OG BYT

Eventuel forberedelse: Hver studerende har et kort med et spørgsmål på. Alle spørgsmål er forskellige.

1. De studerende rejser sig, går rundt imellem hinanden og finder en partner fra et andet team.
2. Partner A stiller sit spørgsmål.
3. Partner B svarer
4. Partner A hjælper eller roser
5. Partnerne bytter roller, så partner B spørger og A svarer.
6. Partnerne bytter kort!
7. De studerende siger farvel, finder en ny partner og starter igen fra trin 2.

PAR PÅ TID

1. Underviseren stiller eleverne en opgave
2. Eleverne får lidt tænketid
3. Partner A forklarer, partner B lytter
4. Når tiden er gået, giver partner B feedback
5. Partnerne bytter roller